

บทที่ 3

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

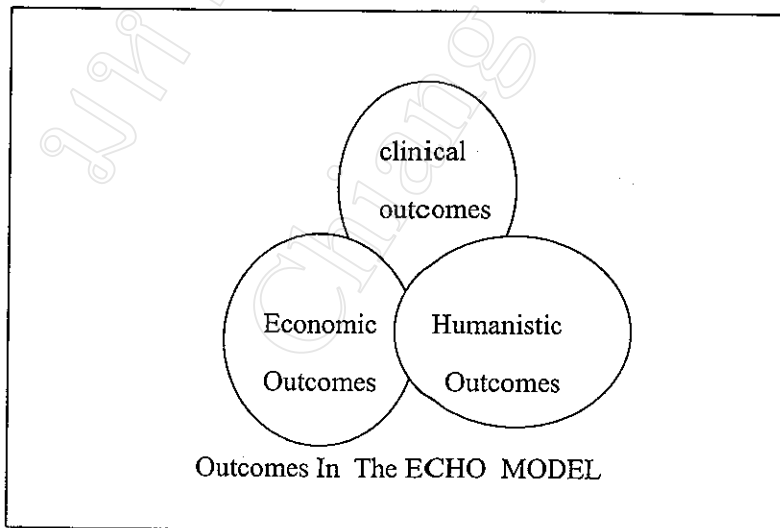
ในบทนี้จะกล่าวถึง แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา สมมติฐานที่คาดว่าจะ เป็น และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 แนวคิดและ ทฤษฎี

แนวคิดในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อ การ บริโภคยา ได้จากโครงสร้างทางความคิดที่เสนอโดย Donabedian (1993)²⁷ ซึ่งกล่าวว่าการตัดสินใจใน การให้บริการด้านสุขภาพเพื่อใช้ประเมินถึงคุณภาพของงานบริการสุขภาพประกอบด้วย

1. โครงสร้าง (structure)
2. กระบวนการ (Process)
3. ผลลัพธ์ (Outcome)

โดยที่ชนิดของผลลัพธ์ที่ศึกษาคือ ECHO Model ซึ่งกล่าวว่า การประเมินคุณภาพงานบริการ สุขภาพ จะดูที่ผลลัพธ์ 3 ตัวคือ ผลลัพธ์ทางคลินิก (Clinical Outcome) ผลลัพธ์ทางมนุษยวิทยา (Humanistic Outcome) และผลลัพธ์ทางเศรษฐกิจ (Economic outcome)

²⁷ Kozma CM, Recder CE. "Component of contemporary clinical Decision Making". *Clinical Therapy*. 1993 :15(6) : 112-113.

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษานี้ใช้ ทฤษฎีอุปสงค์ (Demand theory) ที่กล่าวว่าอุปสงค์²⁸ ของสินค้าหนึ่งมีความสัมพันธ์กับราคาของสินค้า รายได้ของผู้ซื้อสินค้า ราคาสินค้าที่เกี่ยวข้อง จำนวนผู้ซื้อ และปัจจัยอื่น ๆ ที่กระทบโดยตรง ต่ออุปสงค์ โดยใช้โมเดลทางเศรษฐกิจ (Econometric models)²⁹

โดยมีสมมติฐานคือ อุปสงค์สัมพันธ์กับราคา และราคาขายต้นแบบเกี่ยวข้องกับอัตราแลกเปลี่ยนจึงเลือกศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยน และปัจจัยทางด้านสาธารณสุขอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่ออุปสงค์ของยา

สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ คำนีทางเศรษฐกิจต่างๆ ที่นำมาศึกษาตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ได้แก่

1. ภาคการค้าต่างประเทศและดุลการชำระเงิน

1.1 ดุลการชำระเงิน

หมายถึง บันทึกการรับและจ่ายเงินต่างประเทศที่เกิดขึ้นจากรายการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจระหว่างผู้มีถิ่นฐาน (Residents) ของประเทศหนึ่งกับผู้มีถิ่นฐานของประเทศอื่น ๆ ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง³⁰ ปกติประเทศต่าง ๆ จะจัดทำดุลการชำระเงินที่แสดงรายการเศรษฐกิจในรอบระยะเวลา 1 ปี ตามปีปฏิทินเพื่อแสดงให้เห็นว่ารายการทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในรอบปีนั้นมีมูลค่าเท่าใดและประเทศมีฐานะทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศอย่างไรซึ่งดุลการชำระเงินจะประกอบด้วยบัญชีใหญ่ ๆ 4 บัญชี ดังนี้

1.1.1 บัญชีเดินสะพัด (Current Account)

เป็นบัญชีที่บันทึกเกี่ยวกับการซื้อขาย ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

1.1.1.1 บัญชีดุลการค้า

เป็นบัญชีที่บันทึกมูลค่าส่งออกและมูลค่าสินค้านำเข้า ความแตกต่างระหว่างมูลค่าสินค้าส่งออกและมูลค่าสินค้านำเข้านี้เรียกว่า ดุลการค้า (Balance of Trade) ถ้าดุลการค้าติดลบแสดงว่าดุลการค้าขาดดุล ถ้าเป็นบวกแสดงว่าดุลการค้าเกินขาดดุล

²⁸ Dominick Salvatore, *Managerial Economics In a Global Economy* 2nd edition, McGraw - Hill Inc. , 1993 :72-73.

²⁹ เรื่องเดียวกัน : 195-193.

³⁰ ประพันธ์ เสวคนันท์ และไพศาล เล็กอุทัย. *หลักเศรษฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2539:233.

1.1.1.2 บัญชีดุลบริการ

เป็นบัญชีที่บันทึกรายการอันเนื่องมาจากการซื้อขายบริการ เช่นการขนส่ง ค่าประกันภัย การท่องเที่ยว บริการของรัฐบาล เช่น ค่าใช้จ่ายสถานทูต เป็นต้น ความแตกต่างระหว่างด้านรับและด้านจ่ายนี้เรียกว่า ดุลบริการ (Balance of Services) ถ้าดุลบริการติดลบแสดงว่าดุลบริการขาดดุล ถ้าเป็นบวกแสดงว่าดุลบริการค้ำเกินดุล

1.1.2 บัญชีทุน (Capital Account)

เป็นบัญชีที่บันทึกรายการเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับเงินทุนระหว่างประเทศ เช่น เงินลงทุนจากต่างประเทศ เงินกู้จากต่างประเทศ เงินลงทุนในต่างประเทศ และการฝากหรือถอนเงินจากบัญชีธนาคารในต่างประเทศ เงินทุนจะแบ่งออกเป็น ทุนระยะสั้นและทุนระยะยาว ทุนระยะสั้นหมายถึง การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของยอดเงินฝากธนาคารกระแสรายวันในต่างประเทศ เงินกู้ที่ให้หรือได้รับและสินเชื่อทางการค้าที่ให้หรือได้รับ โดยมีกำหนดไถ่ถอนไม่เกิน 1 ปี ส่วนทุนระยะยาวหมายถึงการลงทุนหรือหนี้สินต่าง ๆ ที่มีกำหนดการไถ่ถอนเกินกว่า 1 ปี โดยผลต่างของรายการรับจ่ายของบัญชีทุนเรียกว่ายอดดุลบัญชีเคลื่อนย้าย ซึ่งถ้ามียอดเป็นบวกแสดงว่าไทยมีเงินทุนเคลื่อนย้ายเข้าสู่ประเทศมากกว่าเคลื่อนย้ายไปต่างประเทศและถ้ามียอดเป็นลบ แสดงว่า มีเงินทุนเคลื่อนย้ายออกนอกประเทศมากกว่าเข้าสู่ประเทศ

1.1.3 บัญชีเงินบริจาคหรือ เงิน โอน (Transfer Payment Account)

เป็นบัญชีบันทึกการให้เปล่าระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นองค์การเอกชน บุคคล หรือรัฐบาล ซึ่งรายการที่บันทึกในบัญชีจะรวมถึงเงินช่วยเหลือระหว่างประเทศ การโอนเงินข้ามประเทศระหว่างญาติพี่น้องหรือเพื่อนที่อยู่ต่างประเทศรวมถึงเงินช่วยเหลือจากมูลนิธิต่างประเทศ

1.1.4 บัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศ (International Reserve Account)

ทุนสำรองระหว่างประเทศประกอบด้วย ทองคำ เงินตราต่างประเทศ หลักทรัพย์ระยะสั้น ระยะยาว รวมทั้งบัญชีเงินฝากธนาคารซึ่งต้องชำระเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นเงินตราต่างประเทศ บัญชีนี้จึงเป็นบัญชีที่บันทึกการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์ต่างประเทศและการเปลี่ยนแปลงทางการเงินระหว่างประเทศทั้งหมด ดังนั้นบัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศจะเป็นบัญชี ที่แสดงยอดสุทธิของการไหลเข้าออก ของเงินตราต่างประเทศที่เกิดขึ้นระหว่างปี และ มูลค่าของบัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศ นี้จะมีมูลค่าเท่ากับผลรวมของดุลบัญชีอื่น ๆ คือ บัญชีเดินสะพัด บัญชีทุน และบัญชีบริจาค ซึ่งทำให้ยอดรวมของดุลการชำระเงินทั้ง 4 บัญชี ทางด้านเดบิต สมดุลกับด้านเครดิต นั่นคือทำให้การบันทึกบัญชีดุลการชำระเงินเป็นไปตามหลักการลงบัญชีคู่ (Double Entry) ในแง่ของการบัญชีดุลการชำระเงิน

อันประกอบด้วยบัญชีทั้ง 4 บัญชีจะต้องสมดุลเสมอแต่ในความหมายของเศรษฐศาสตร์ดุลการชำระเงินที่สมดุลจะหมายถึงสภาพการณ์ที่ประเทศไม่ต้องสูญเสียหรือได้รับทุนสำรองระหว่างประเทศซึ่งก็หมายความว่ายอดรวมของบัญชีเดินสะพัดและบัญชีเงินบริจาสดชดเชยกันพอดีกับยอดรวมในบัญชีทุน ภาวะที่ไม่สมดุลของดุลการชำระเงินในทางเศรษฐศาสตร์สามารถเกิดขึ้นได้โดยแบ่งออกเป็นภาวะเกินดุลและภาวะขาดดุล

โดยดุลการชำระเงินเกินดุลจะหมายถึงยอดรวมทางด้านเดบิต(มีค่าเป็นบวก) สูงกว่ายอดรวมด้านเครดิต(มีค่าเป็นลบ) แสดงว่าประเทศได้รับเงินตราต่างประเทศมากกว่าจำนวนที่จ่ายออกไปซึ่งมีผลทำให้ประเทศมีทุนสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น ในขณะที่ดุลการชำระเงินขาดดุลจะหมายถึงยอดรวมทางด้านเดบิต(มีค่าเป็นบวก)ต่ำกว่ายอดรวมด้านเครดิต(มีค่าเป็นลบ) แสดงว่าประเทศได้รับเงินตราน้อยกว่าจำนวนที่จ่ายออกไปซึ่งมีผลทำให้ต้องมีการส่งทองคำหรือทุนสำรองระหว่างประเทศไปชำระหนี้ต่างประเทศดังนั้นทุนสำรองระหว่างประเทศจะลดลง³¹

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน

ปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลกระทบต่ออุปสงค์และอุปทานของเงินตรา จำแนกได้หลายประการ ได้แก่ ภาวะทางเศรษฐกิจ ภาวะทางการเมืองการทหาร กฎหมายและข้อกำหนดเกี่ยวกับการเงิน การลงทุน และการเก็งกำไร เป็นต้น ในการศึกษานี้จะมุ่งประเด็นไปยังปัจจัยพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Fundamentals) ซึ่งเป็นปัจจัยที่กำหนดทิศทางเคลื่อนไหวของอัตราแลกเปลี่ยนในระยะยาวและระยะปานกลางเป็นส่วนใหญ่³² โดยปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับอัตราแลกเปลี่ยนดังนี้

2.1 ดุลบัญชีเดินสะพัด (ดุลการค้าและดุลบริการ)

ดุลบัญชีเดินสะพัดจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราแลกเปลี่ยน โดยหากดุลบัญชีเดินสะพัดของไทยเกินดุล(หมายถึงมูลค่าการส่งออกมากกว่ามูลค่าการนำเข้าหรือรายรับภาคบริการมากกว่ารายจ่ายภาคบริการ) นั่นคือการมีเงินตราต่างประเทศเข้ามาในประเทศมากกว่าออกจากประเทศ อุปทานของเงินตราต่างประเทศก็จะเพิ่มขึ้น ทำให้เส้นอุปทานของเงินตราต่างประเทศเลื่อนไปทางขวามือของเส้นเดิมซึ่งก็หมายถึงอัตราแลกเปลี่ยนจะต่ำลงหรือค่าเงินบาทแข็งขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากดุลการค้าของไทยขาดดุล (หมายถึงมูลค่าการส่งออกน้อยกว่ามูลค่าการนำเข้าหรือ

³¹รัตนา สายคณิต และชลลดา จามรกุล.หลักเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ:2539 :254-256.

³²รังสรรค์ หนัยเสรี. "อัตราแลกเปลี่ยนลอยตัว : ก้าวย่างที่สำคัญของระบบการเงินไทยและนัยต่อการบริหารธุรกิจ". บริหารธุรกิจ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.2541: 5.

รายรับภาคบริการน้อยกว่ารายจ่ายภาคบริการ) นั่นคือการมีเงินตราต่างประเทศเข้ามาในประเทศน้อยกว่าออกจากประเทศอุปทานของเงินตราต่างประเทศก็จะลดลงทำให้เส้นอุปทานของเงินตราต่างประเทศเลื่อนระดับไปทางซ้ายมือของเส้นเดิมซึ่งก็หมายถึงอัตราแลกเปลี่ยนจะสูงขึ้นหรือค่าเงินบาทอ่อนลงนั่นเอง

2.2 การเคลื่อนย้ายเงินระหว่างประเทศ

การเคลื่อนย้ายเงินระหว่างประเทศคือส่วนประกอบหนึ่งในบัญชีทุน (Capital Account) แสดงให้เห็นถึงเงินทุนเคลื่อนไหวเข้าและออกจากประเทศซึ่งจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราแลกเปลี่ยน โดยหากมีเงินทุนต่างประเทศเข้ามามากกว่าเคลื่อนย้ายออกทั้งที่เข้ามาลงทุนซื้อหลักทรัพย์ในประเทศหรือมาลงทุนโดยตรง การให้กู้ยืม รวมไปถึงการส่งเงินเข้ามาฝากในธนาคารพาณิชย์ในประเทศจะทำให้อุปทานของเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้น เส้นอุปทานของเงินตราต่างประเทศจะเลื่อนระดับไปทางขวามือของเส้นเดิมซึ่งก็หมายถึงอัตราแลกเปลี่ยนจะต่ำลงหรือค่าเงินบาทแข็งขึ้นนั่นเอง ในทางตรงกันข้ามหากมีเงินทุนต่างประเทศเข้ามาน้อยกว่าเคลื่อนย้ายออกอุปทานของเงินตราต่างประเทศจะลดลงเส้นอุปทานของเงินตราต่างประเทศจะเลื่อนระดับไปทางซ้ายมือของเส้นเดิมซึ่งก็หมายถึงอัตราแลกเปลี่ยนจะสูงขึ้นหรือค่าเงินบาทอ่อนตัวลงนั่นเอง

2.3 ทุนสำรองระหว่างประเทศ

ทุนสำรองระหว่างประเทศคือรายการในบัญชีทุนสำรองระหว่างประเทศซึ่งจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราแลกเปลี่ยน ในกรณีดุลการชำระเงินเกินดุลแสดงว่าประเทศได้รับเงินตราต่างประเทศมากกว่าจำนวนที่จ่ายออกไปซึ่งมีผลทำให้ประเทศมีทุนสำรองระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นอุปทานของเงินตราต่างประเทศก็จะเพิ่มขึ้นเส้นอุปทานของเงินตราต่างประเทศจะเลื่อนระดับไปทางขวามือของเส้นเดิมซึ่งก็คือทำให้อัตราแลกเปลี่ยนต่ำลงหรือค่าเงินบาทแข็งขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากดุลการชำระเงินขาดดุลแสดงว่าประเทศได้รับเงินตราต่างประเทศน้อยกว่าจำนวนที่จ่ายออกไปนั่นคืออุปทานของเงินตราต่างประเทศลดลงเส้นอุปทานของเงินตราต่างประเทศจะเลื่อนระดับไปทางซ้ายมือของเส้นเดิมซึ่งก็คือทำให้อัตราแลกเปลี่ยนมีแนวโน้มสูงขึ้นหรือค่าเงินบาทอ่อนตัวลง

2.4 ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน

ดัชนีการลงทุนภาคเอกชนเป็นเครื่องชี้ภาวะทางเศรษฐกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงอัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศเพราะภาวะการลงทุนของภาคเอกชนจะเกิดจากการตัดสินใจของนักลงทุนที่ทราบถึงสภาพและแนวโน้มของเศรษฐกิจภายในประเทศ

ได้เป็นอย่างดีดัชนีการลงทุนภาคเอกชนจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราแลกเปลี่ยนคือถ้าดัชนีการลงทุนภาคเอกชนสูงหมายถึงการที่นักลงทุนมีการนำเงินมาลงทุนมาก โดยส่วนหนึ่งเป็นการนำเงินลงทุนมาจากต่างประเทศจะทำให้อุปทานของเงินตราต่างประเทศจะเลื่อนระดับไปทางขวามือของเส้นเดิมซึ่งก็หมายถึงอัตราแลกเปลี่ยนจะต่ำลงหรือค่าเงินบาทแข็งขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากมีการลงทุนน้อย อุปทานของเงินตราต่างประเทศจะลดลงเส้นอุปทานของเงินตราต่างประเทศจะเลื่อนระดับไปทางซ้ายมือของเส้นเดิมซึ่งก็หมายถึงอัตราแลกเปลี่ยนจะสูงขึ้นหรือค่าเงินบาทอ่อนตัวลง

2.5 ระดับราคา

ระดับราคาหมายถึงระดับราคาเฉลี่ยของสินค้าและบริการต่าง ๆ โดยทั่วไปซึ่งเป็นเรื่องสะท้อนถึงความสามารถในการแข่งขันในด้านการค้าระหว่างประเทศ (Price Competitiveness) ประเทศที่ระดับราคาสูงจึงมักจะขาดดุลการค้ามากและค่าเงินมีแนวโน้มลดลง อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงแล้วมักจะมีผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อดุลการค้าเงินเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น การกีดกันทางการค้า การเคลื่อนย้ายเงินทุน และการเปลี่ยนแปลงของรายได้เป็นต้น ระดับราคามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกับอัตราแลกเปลี่ยนในอนาคตคือถ้าระดับราคาในประเทศสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศจะทำให้สินค้าในประเทศจะมีราคาแพงขึ้นเมื่อเทียบกับราคาสินค้าจากต่างประเทศและจะมีผลทำให้คนในประเทศมีความต้องการเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้นด้วยดังนั้นเส้นอุปสงค์ต่อเงินตราต่างประเทศจะเลื่อนระดับไปทางขวามือของเส้นเดิม ประกอบกับสินค้าส่งออกจะมีราคาแพงขึ้นเมื่อเทียบกับสินค้าในตลาดโลกทำให้ประเทศสามารถส่งออกได้น้อยลงอุปทานของเงินตราต่างประเทศจะลดลงด้วย เส้นอุปทานของเงินตราต่างประเทศจะเลื่อนไปทางซ้ายมือของเส้นเดิม ซึ่งก็คือทำให้อัตราแลกเปลี่ยนสูงขึ้นหรือค่าเงินบาทอ่อนลงในทางตรงข้ามถ้าระดับราคาในประเทศลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศสินค้าในประเทศจะมีราคาถูกลงเมื่อเทียบกับราคาสินค้าจากต่างประเทศทำให้ความต้องการสินค้าเข้าลดลงซึ่งจะมีผลทำให้คนในประเทศมีความต้องการเงินตราต่างประเทศลดลงเส้นอุปสงค์ต่อเงินตราต่างประเทศจะเลื่อนระดับไปทางซ้ายมือของเส้นเดิม ประกอบกับสินค้าส่งออกจะมีราคาถูกลง เมื่อเทียบกับสินค้าในต่างประเทศทำให้ประเทศสามารถส่งออกได้มากขึ้นอุปทานของเงินตราต่างประเทศจะเพิ่มขึ้นเส้นอุปทานของเงินตราต่างประเทศจะเลื่อนไปทางขวามือของเส้นเดิมซึ่งก็คือทำให้อัตราแลกเปลี่ยนต่ำลงหรือค่าเงินบาทแข็งขึ้นนั่นเอง³³

³³ รัตน์ สายคณิต.มหเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์ : จากทฤษฎีสถู่นโยบาย.พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ:2539: 389 และ 391.

2.6 อัตราดอกเบี้ย

อัตราดอกเบี้ยจะมีความสัมพันธ์กับการอัตราแลกเปลี่ยนในทิศทางตรงข้ามการที่อัตราดอกเบี้ยในประเทศสูงขึ้นเมื่อเทียบกับอัตราดอกเบี้ยต่างประเทศนักลงทุนจะต้องการลงทุนในประเทศมากกว่าไปลงทุนต่างประเทศทำให้ความต้องการเงินตราต่างประเทศลดลงเส้นอุปสงค์ต่อเงินตราต่างประเทศจะเลื่อนไปทางซ้ายมือของเส้นเดิม และการที่อัตราดอกเบี้ยในประเทศสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยต่างประเทศจะดึงดูดให้นักลงทุนต่างประเทศเข้ามาลงทุนซื้อหลักทรัพย์ในประเทศมากขึ้นหรือส่งเงินเข้ามาฝากธนาคารพาณิชย์ในประเทศเนื่องจากมีอัตราผลตอบแทนสูงกว่า นอกจากนั้นการที่อัตราดอกเบี้ยในประเทศสูงกว่าของต่างประเทศนักลงทุนในประเทศอาจจะไปกู้เงินจากต่างประเทศเพื่อการลงทุนต่าง ๆ มากขึ้นเนื่องจากต้นทุนการกู้ยืมถูกกว่า ซึ่งทั้งหมดทำให้มีปริมาณเงินจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศมากขึ้นอุปทานของเงินตราต่างประเทศก็จะเพิ่มขึ้นเส้นอุปทานของเงินตราต่างประเทศจะเลื่อนระดับไปทางขวามือของเส้นเดิมซึ่งก็คือทำให้อัตราแลกเปลี่ยนต่ำลงหรือค่าเงินบาทแข็งขึ้น ในทางตรงข้ามถ้าอัตราดอกเบี้ยในประเทศต่ำลงเมื่อเทียบกับอัตราดอกเบี้ยจากต่างประเทศนักลงทุนจะต้องการลงทุนในประเทศน้อยกว่าไปลงทุนต่างประเทศทำให้ความต้องการเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นนักลงทุนต่างประเทศจะขายหลักทรัพย์ในประเทศหรือถอนเงินเพื่อนำกลับไปลงทุนยังต่างประเทศอุปทานของเงินตราต่างประเทศก็จะลดลงเส้นอุปทานของเงินตราต่างประเทศจะเลื่อนไปทางซ้ายมือของเส้นเดิมซึ่งก็คือทำให้อัตราแลกเปลี่ยนสูงขึ้นหรือค่าเงินบาทอ่อนลงนั่นเอง³⁴

2.7 ระดับรายได้ประชาชาติ

ระดับรายได้ประชาชาติจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอัตราแลกเปลี่ยน คือถ้าระดับรายได้ประชาชาติสูงขึ้นหมายถึงกำลังซื้อของคนมีมากขึ้นจะทำให้คนในประเทศมีความต้องการบริโภคสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นโดยรวมไปถึงสินค้าและบริการจากต่างประเทศซึ่งมีผลทำให้มีความต้องการเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้นด้วยเส้นอุปสงค์ของเงินตราต่างประเทศจะเลื่อนไปทางขวาของเส้นเดิม ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนสูงขึ้นหรือค่าเงินบาทอ่อนตัวลง แต่ถ้าระดับรายได้ประชาชาติลดลงความต้องการสินค้านำเข้าและความต้องการเงินตราต่างประเทศจะลดลงด้วยซึ่งก็คือ ทำให้อัตราแลกเปลี่ยนต่ำลงขึ้นหรือค่าเงินบาทแข็งขึ้น³⁵

³⁴ รัตนา สายคณิต.มหเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์:จากทฤษฎีสู่นโยบาย.พิมพ์ครั้งที่1.กรุงเทพฯ:2539: 389 และ 391.

³⁵ เรื่องเดียวกัน: 391 .

2.8 อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก

อัตราส่วนการให้สินเชื่อต่อเงินฝากเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจอีกปัจจัยหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงสถานะการเงินของประเทศว่ามีสภาพคล่องหรือมีประมาณเงินหมุนเวียนในระบบเป็นอย่างไร โดยอัตราส่วนการให้สินเชื่อต่อเงินฝากจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอัตราแลกเปลี่ยน เมื่ออัตราส่วนการให้สินเชื่อต่อเงินฝากสูงแสดงให้เห็นว่าธนาคารมีการนำเงินจากแหล่งอื่นที่ไม่ใช่เงินฝากมาให้สินเชื่อสะท้อนให้เห็นถึงการขาดแคลนเงินออมในระบบและการใช้จ่ายเกินตัวซึ่งบั่นทอนความเชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจโดยรวม เมื่อความต้องการเงินตราจากต่างประเทศสูงขึ้น เส้นอุปสงค์ต่อเงินตราต่างประเทศจะเลื่อนระดับไปทางขวามือของเส้นเดิมและเมื่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนลดลงทำให้อุปทานของเงินตราต่างประเทศมีน้อยลงเส้นอุปทานเลื่อนระดับไปทางซ้ายมือของเส้นเดิมซึ่งก็คือทำให้อัตราแลกเปลี่ยนสูงขึ้นหรือค่าเงินบาทอ่อนลง ในทางตรงข้ามอัตราส่วนการให้สินเชื่อต่อเงินฝากต่ำจะแสดงให้เห็นถึงการมีสภาพคล่องดีในระบบและจะไม่มีความต้องการเงินจากต่างประเทศเส้นอุปสงค์ต่อเงินตราต่างประเทศจะเลื่อนระดับไปทางซ้ายมือของเส้นเดิม ซึ่งก็คือทำให้อัตราแลกเปลี่ยนต่ำลง หรือค่าเงินบาทแข็งขึ้นนั่นเอง

3.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำลี ใจดี³⁶ (2535) ได้รายงานผลการศึกษาดังปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริโภคภายในบทความวิชาการเชิงวิเคราะห์ประกอบการประชุมโครงการเวทีวิชาการเภสัชศาสตร์สังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สรุปว่าปัจจัยที่มีผลกระทบด้านบวกต่อการบริโภค คือ การเพิ่มของประชากร โดยเฉพาะประชากรผู้สูงอายุ การเติบโตทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการเข้าถึงยามากขึ้น การคิดค้นยาใหม่ๆ และการพัฒนาทางเทคโนโลยี ส่วนปัจจัยที่ส่งผลกระทบด้านลบต่อการบริโภค คือ การควบคุมทางด้านราคาและปริมาณ นโยบายการเงินที่เข้มงวด การต่อต้านการใช้ชื่อทางการค้า และสรุปว่ายาเป็นสินค้าจำเป็น มีความยืดหยุ่นต่อราคาต่ำ (Inelastic)

วิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร และคณะ (2539)³⁷ ได้รายงานผลการศึกษาค่าเชื่อมโยงระหว่างการผลิตสาธารณสุขและบริการสาธารณสุข ในบทความเรื่องปัญหาในระบบบริการสาธารณสุข ซึ่งเป็นการอธิบายถึงที่มาที่ไปของแหล่งเงินที่ใช้จ่ายในระบบบริการสาธารณสุข พบว่าประชากรมีส่วนในรายจ่ายเพื่อสุขภาพสูงกว่าภาครัฐ ภาครัฐเป็นผู้ให้บริการรายใหญ่ (70% ของจำนวนเตียงทั่วประเทศ) ภาคเอกชนให้บริการ 30% คราวเรือนรับผิดชอบค่าใช้จ่าย 76% รัฐบาลรับผิดชอบ 24% พิจารณาตาราง หน้าถัดไป

³⁶ สำลี ใจดี “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริโภคภายในบทความวิชาการเชิงวิเคราะห์ประกอบการประชุมโครงการเวทีวิชาการเภสัชศาสตร์สังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535: 11.

³⁷ วิโรจน์ ตั้งเจริญเสถียร, ทุกซ์ สมุทัยในระบบสาธารณสุขและหลักประกันสุขภาพของคนไทย, พิมพ์ครั้งที่ 1, กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2539: 35.

ตารางที่ 3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการคลังและระบบบริการ

Service Provision	Financing	
	Public 24%	Private 76%
Public 70%	A 95%	C 34%
Private 30%		D 66%
	B 5%	

1. Cell A แสดงภาครัฐจ่ายเพื่อซื้อบริการของภาครัฐ (Public finance for public services) เกือบทั้งหมดประมาณ 95%
2. Cell B แสดงภาครัฐจ่ายเพื่อซื้อบริการของภาคเอกชน (Public finance for private services) ซึ่งมีเป็นส่วนน้อยมาก อาจจะน้อยกว่า 5% เช่น การที่ประกันสังคมจ้างเหมาให้ รพ. เอกชนจัดบริการให้แก่ผู้ประกันตน
3. Cell C แสดงประชาชนจ่ายเพื่อซื้อบริการของภาครัฐ (Private finance for public services) เมื่อให้บริการในภาครัฐทั้งผู้ป่วยนอกผู้ป่วยใน จะต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาล ยกเว้นกลุ่มที่มีสวัสดิการหรือการประกันสุขภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง จะได้ว่าครัวเรือนไทยใช้จ่ายเพื่อซื้อบริการในสถานพยาบาลของรัฐเพียง 34%
4. Cell D แสดงประชาชนจ่ายเพื่อซื้อบริการจากภาคเอกชน (Private finance for private services) ได้ว่าครัวเรือนไทยใช้จ่ายเพื่อซื้อบริการในสถานพยาบาลเอกชน 42% เป็นการซื้อยากินเองจากร้านขายยาเอกชน 17% บริการอื่นๆ เช่น ตรวจวัดสายตา ทันตกรรม 7% รวมทั้งสิ้นครัวเรือนจ่ายสำหรับบริการในภาคเอกชน 66%

จากตารางนี้พอสรุปได้ว่าเงินในระบบสาธารณสุขไหลไปยังบริการต่างๆ ดังนี้

1. เงินจากภาครัฐไปสู่บริการภาครัฐเท่ากับ 0.228 ของรายจ่ายเพื่อสุขภาพทั้งหมด (Cell A 0.24×0.95)
2. เงินจากภาครัฐไปสู่บริการภาคเอกชนเท่ากับ 0.012 ของรายจ่ายเพื่อสุขภาพทั้งหมด (Cell B 0.24×0.05)
3. เงินจากประชาชนไปสู่บริการภาครัฐเท่ากับ 0.2584 ของรายจ่ายเพื่อสุขภาพทั้งหมด Cell' C (0.76×0.34)
4. เงินจากประชาชนไปสู่บริการเอกชนเท่ากับ 0.5016 ของรายจ่ายเพื่อสุขภาพทั้งหมด Cell D (0.76×0.66)

บริการภาครัฐและเอกชนได้รับเงินเป็นสัดส่วนดังนี้

1. บริการภาครัฐจะได้รับเงินประมาณ $0.2584 + 0.2584 = 0.4864$ ของรายจ่ายเพื่อสุขภาพทั้งหมด สัดส่วนนี้มีแนวโน้มลดลง เมื่อครัวเรือนจ่ายให้แก่บริการภาครัฐมากขึ้น
2. บริการภาคเอกชนจะได้รับเงินประมาณ $0.012 + 0.5016 = 0.5136$ ของรายจ่ายเพื่อสุขภาพทั้งหมดสัดส่วนนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเมื่อครัวเรือนจ่ายให้แก่บริการภาคเอกชนมากขึ้น